

“SINGENES INGENIESGA”

Nr. 4 1907

LIG. PEGELIKUMS

Miglā

Klawina.

Kà sasahpejuse wahs tulnoja debesis twihedamas, bet us wakareem wicas luhsa kà melnas klinis.

Birse nelabi waideja wahlodje, pa paschus
semes virsu lidoja besdeligas. Gaijs bija spee-
doschs un rasas nebija it nemaſ.

Māsgulu pļahvejeem gausi mira sahle. Šā
kāpts drihs atehdās un lipa lā ar lihmu. Ga-
lodikas rupjōs šķuhpstōs wina greesigi wai-
deja.

Turim ißkapt̄, kā faswehrejusēs, pawisam nem. Birteens nelihd̄ens un robains. Winsch pazel eesilganās azis un drudschaini paßkatas Petera un jaimneeka zirteend̄s. Alisraajas elpā, sagrahbi galodiku un wina ißkapt̄ drebedama eeschwad̄s. Winam kreks — kā no uhdens ... un waigi weenās piles. Wina gurdenaais ūkats, slehp̄damees ūwi, tahds baaligs, it kā gaiditu laut ko launu.

Tumjchi fahrt, là no asinim, pee apwahrfscha islihda faule bes swihlofscha mirdsunma; tulsnainas rihta debefis peetiwihla, bet wakara melnás klintis peenehmás leelumá. Klusais meschs druhmi raudsfijás us faules lehstu un wahlodse waideja nelabi, nelabi . . .

Juris eedrebas. Saule taishni tahda pate, kā pagahjuſčā nahtī mehnēſs. Nahkot uſ mahjam, wiſch nesinaja, kur azis liſt. Winam liſas, ū ap mehnēſi buhtu appluhduſčas aſinis, bet paſčā wiđū ſadauſita galwa, no kuras buhtu paлизis tikai deguns, mute un azis. Drebedams un behgdamš, wiſch atſtrehja mahjāſ, zeejchi noſlehdja klehtinas durwiſ un aifbahja lodſiau ar wezeem ſwahrkeem . . . Bet cemigt ne- eemiga. Šadauſitā, aſinainā galwa nahza wi- na eedomāſ un ſahka peenemt ſawa zilweka pilnu weidu. Wiſch negribeja redjet, wiſch haidijāſ no tq zilweko, kuram reiſ peedereja iſhi galwa. Winam liſas, ja tas zilweks tagad nahtiu, tad wiſa atreebſchanāſ buhtu neaudſoſča . . . Wiſch ſarahnāſ guliā maſiņaſh un eetina gal-

wu ſejā, bet afinaia galwa lihda un lihda pee
wina. Brilſcheem flaidrodamās no afinim pee-
nehma jan tihi rasihtamu waigu . . . Un
wiaſch reisām ſajuta, kā flauds ta ziltweka ſma-
gee ſoli, kuri ſalnus ſpehtu eemiht ſemē; wiſch
ſajuta, kā tirpſt wina dſeſs pirkſti, kuri afme-
aus miltōs ſafpeſti; wiſch ſamanija, kā alſti
wina ſkats pehz atreebibas . . . kā paſtardeenaſ
uguns — — wiſch nelabā balſi eekleedsas un
paleha ſahnus . . .

Ißlapti dīsli eekēhrās īuhnā un nokraksteja.
Edomu murgs aisslihdeja. Winsch īakēhra sawū
mitro peeri un trina ar roku.

„Kas tew?“ gandrihs reisa eejautajās īainiekiņi un Peteris, kuri plāhwa pa preelschu.
„Ne — kas . . .“ ūsi walbidams, Juris at-teiza.

"F-tu! Domaju, ka buhſi kahjā eeplahwīs,
waj — —" ūaimneeks teikdams nojplahwās un
trekla peedurkuē slauzija ūweedrus.

Wina tuklajā gihmī flušee waibstī labſt-
digi raudſijās. Bet paſſatotees Jura zirteena,
wini maſleet jau ſarahlwās — un wiach eea
hilda.

"Puis, paškat', sahds tew žirteens! Blaun
lehnak — bet labi! . . ." Juris kaunigi nolaida azis us semi un elpa,
kā raudot, iluwa smaga.

Veidjis zirteenu, Peteris nostahja sawas wahles galā. Uz iškapis kahta winsch iſſita vihpi, eebahja jaunu tabaku un aikuhpinaja. Bina druknais augums, lā ūseelstejis zelms, iſſkalijās spihtigs, it kā ūbotos pats par ūwi. Pu muhscham winsch ūen bija ūau pahri. Gedams uſ plahwuma otro galu, winsch apstahjās pee Jura un eebilda:

„Grausich — kà pele . . . Bet us meitam —
kà turks . . . Waj schonast labi gahja?“

Petera pehdejais wahrds kā akmens kēhra
Jurim smadseņes un ūtārizinaja. Iškapis, ne-
eetureta wehreņā, eenehmās dīli un iſgrēsa ar
višu welenu.

Kā behrus Juris sawā issamishumā pa-
wehra Iuhdjoschu statu uj sainneeku, uj Peteri,

Jahniis bij usschahwees no krehsla un no metees pee gultas zelos gribaja dees ko pa lihdsset, bet nekas neisnahza. „Seewin, mihsa seewin,” ari winsch sahla tai lihdsi funksiet.

Kad sahpes sahpsku aprahwas, Lihbina pas greesas gulta us sahneem. Jahniis sahla glau dit winas sweedru mitro peeri.

„Waj tew ditti gruhti, seewin?” winsch jautaja trihzoschä balsi, samehr weena asara rieja pa waigu grumbam lejup un pasuda eesrimaja bahrsdä.

„Gruhti gan, wihrin, kneebj kā ar stangam. Daschreis leekas, kā nupat buhs heidsamā sun dina klah,” wina lehni atteiza, uswilldama few willaini augstaku.

„Tad jau buhs us to Rigu ween jabrauz,” Jahniis atkal eebilda, „leelkungs wehstuli eedewa lihds. Winsch makasshot dakterem.”

„Jabraz, jabrauz,” Lihbina atnehma. „Ja jau buhs jamirst, ko tur. Tapat reiss veenahks nahwe. Bet schis mokas jau ir gruhtakas par nahvi. Un jamirst jau man buhs. Redseju schonalt atkal sawu mahti sapnī. Ta panehma mani lihds aiss rokas un weda pa iahlam plattam trepem augschā.”

Jahniis gribaja Lihbinu meerinat, teikt, ka sapneem newarot tizet, bet kad winsch eeskatijsas tuwaki seewas sejā, tad redseja, kā par to jau ehnojas nahwes engela spahrni.

Un winsch eespeeda tagad galvu wina bla žam gulta un sahla schauksiet, kā mass behrns.

„Ko tad es weens darischu pasaule? Weens pats, kā nokaltis koka stumburs,” winsch schehli elsoja.

„Buhs jau palissat abi ar Ruditi,” Lihbina wina meerinaja, „un waj tad es juhs tur no debesim neredseschu. Gan es buhschu arween juhsu tuwumā.”

Bet Jahniit schis apmeerinajums mas eepreezinaja. „Nē, seewin, kad tu aiseesi, tad gaidi mani. Drihs, drihs es eeschu tarwas pehdās. Mana firds to pareds. Mana firds!”

Lihbina nedabuja neka wairs atteikt, jo ap kalpotaja atwehra duriwis un aiginaja Jahniit pee dakteri.

Dakteris sanehma leelunga rakstito wehstuli.

To islasijis winsch wehl apprasijas, waj Lihbinas peederigee dodot alkauju us operaziju un Jahniit teiza, ka esot ar meeru, tad dakteris wehl teiza, ka suhtishot wina seewu tuhlin ar nahkoscho wilzeenu us Rigu. Lai ejot wehl at-

waditees, tad esot jagatawojas us pahrweschau, laika wairs neesot dauds.

Schoreis abi firmee muhscha beedri runaja mas. Bet totees wairak sarunajās wina dwehseles un sapratās lihds wisdsitakajām dselmem, kur dus paschas dahrgakas, paschas skaidrakas juhtu pehrles. Līkās, kā taijni tagad schiroies, warbuht, us neredseschanoš, tee tikai noprastu, kas tee weens otram bijschi wisu muhscha zelu. Kā lopā saudsis koks. Ja weenu pusi atplehsh fibins stars, tad ari otra ilgi nesato. Wezee stumbri friht, paleek tikai atwases, — paliks wineem tikai Rudinsch.

„Un loi Rudinsch atbrauz us Rigu,” tas bij pehdejais Lihbinas wahrds, kad Jahniis jau at radās us duriwju sleegschna.

Wilzeens us Rigu atstahja no Tukuma ihst pehz desmitiem. Wehl bij nepilna stunda laika.

Jahniis eegahja sehtā, pabaroja sirgu un tad ari aigahja us stazijs noskatutees wehl, kā aiss wed wina seewinu.

Un kad wilzeens, starbi eeswilpdamees, sahla lehnam un tad arween ahtrak un ahtrak dotees us preekschu, tad winam likās, kā no wina firds plehstiu gabalu nosl un rautu to lihds wehja ahtrumā. Un wina firds kuhpeja, wehl karsta no leelās, wisa muhscha audsetās mihlestibas un apnehma ar sawu mihlestibas wehsmu wisu garo melno wilzeenu, kas kā tchuhfska eelodijas meschā un pasuda wina azim.

Tad winsch greesas atpakač us eebrauzamo weetu.

Sirdi winam bija leels tukschums, bet pret kalnu ejot tomehr likās, it kā kahjas liptin liptu pee semes un it kā us plezeem tam buhtu uskrauts wesels kalns. Truhla ta leelā spehka, kas dara wisas gruhtibas weeglas, truhla zeribas. Un blakam wina mihlestibas kolkam sahla augt leela ehna. Arween leelaka un tumschaka un draudoschaka. Tā krahjas padebeschi wasaras tweize, breest arween melnaki, nahk arween tuwaku. Bet meschi un wahrotas druwās gaida to bailiga klušumā. Gaida, lihds fibins atrauj mahkonu wahrtus un no teem drahschass lejup wehtras putns, leetaineem schwindoscheem spahrneem un isgaudumā schnahzoscchein knahjeem.

Wina kruhlis draudoschā ehna wehl auga un winsch tagad gaidija klušu, bailigi, kad nahwes finas fibins atraus ismīsuma melnos wahrtus un pahr teem metisees ahrā kā melni frankti is-

misumā dīsimusčās načtis un trenčās to, līkdī
winčh paguris paklups kaut kur mešchmalā, kaut
kur zelmalā, waj, warbuht, wehl paspehēs pee-
speist pehdejā elpas wilzeenā galwu pee winas
lapa kopinas.

4.

No Tukuma pārbrauzis Zahnits wišu nah-
lošču nedēļu pāvadija kā murgdīs.

Lai daritu kādū darbu darīdams, visur tam
lilās, itfā tas daritu ko leeku, ko nederigu un
newajadsiagu.

Muijschā wiensch aljaunoja leelo rijas krahsni,
bet wiham lisās, fa ta neeshot krahsns, ko wiensch
muhreja, bet kapu welwe. Tahdu kapu welwi
wiensch jan bij preefesch gadeem desmit ifmuhr-
jis us kapeem tagadeja leelkunga tehwam. „Egot
weeglaaka guleschana,” falpi bij toreijs noruna-
juschi.

Un Jahnits tagad nehmās ar tāhdu ruhpību
gar rijs krāhsni, ar tāhdu tas nebijs neveena
darba dārijs. „Buhs weeglaala guleschana”,
viens nosmaidijs pēc sevīm.

Ar kalpeem, kas pee krahns peeneea waja-
dsigo materialu, wiisch gandrihs nerunaja ne-
weena wahrda. Un tee ari weenreis, otreis
wiwu usrunajuschi, bet atbildes nedabujuschi, lika
to meerā. Wini sinaja, kas nospeesch wezā
muhrneeka Jahnishcha firdi un sawā weenkah-
schajā semneeku firsniibā un lihdsjuhtibā labak
neraknajās dsiłaki pa wina sahpes. Sahpes,
pateescham leelas sahpes naw isslahstamas lau-
schu preeskchā un naw dalamas; tās janēs tai
firdij, kur wiwas eelaibuschas saknes, weenai
Iuzumā un padewibā. Un tahdas pateescham
leelas sahpes nes ari sawā ruhgtumā laimi,
skumju, smeldsejoshu laimi. Un lai prasa kah-
dam, kas zeesch pateescham leelas sahpes — do-
maju, dwehjeles sahpes — waj wiisch tās at-
dotu kahdam zitani. Nē! So reise ar to wiisch
atdotu ari prom leelako laimi, atraisitos no
sawas pagahines, atfazitos no wiisa, kas tam
bijis swichts un dahrgs — wiisch saudetu zelu
us sawu paradisi.

Vaskards pēhž darba winsch eeslehdīsās sawā istabīnā un wina istabīnā redseja wehlu, wehlu spihdam lampas qaismu.

Muischias wagare, kurjch dsihwoja, Jahnitum
blakam ais otras seenas, teiza, ka nemaf newa-
rot dabuht gulet; Jahnits dseedot tagad zauram
nakium un lasot no dseesmu grashmatas wifas
Iuhqschanas.

Tahda wahleschana pa naktim noweda art
Jahniit gluschi galâ. Wina plahnais, ißkaltu-
schais gihmitis kluwa arveenu kalsenats, grumbu-
wagas ereewâs dîskaku waigôs un ap azu fal-
stineem, mati un waigi sometâs firmaki. Uri
pee darba wiram nebij wairs tas ißweizibas un
svehka, là agras.

Wina meeja isibila azim redsot, bet gars no-
skaidrojās, eegrīma sevi un atvehra tam pla-
šas, neslād nezeretas isredses. Fantasijs tāpa

arween dñshwala un wadaja to, là wadatajs pa
brihnischkigám muhschiga seedona un laimes semem.

"Wai tas Jahnitis naw tik sajuzis," muischū laudis sahka runat, "Palizis pavisham tahds ehr-mots."

"Bet wiensch tagad gaidija pahrwedam sawu
seewian melnā šķirkšta. Wina bij miruse, to
wiensch tagad sinaja.

Pehdejā laikā winsch wairs neschlikhras no
sawa laulibas gredjena, bet walkaja to arween
pirkstā. Un wakar, krabhsniij beidsamo afmeni
zelot, bij gredjens vahrluhsis trihs dalas un no-
kritis semē.

„Ta man fina no wicas,” wiensch bij lehnam noteizis un tad aifgahjis us mahjam.

Un pateescham festajā deenā pahriveda wina
Lihbinu, kā winsch bij gaidijis, melnā schkirtā.

Vina nebij operazijs pahrzeetuse.

*
Pehz behrem Jahnits gruhti saßlima. Winam
hii usnabzis stivrs farsonis.

"Weža Putena seewa atnahza arween winu
apraudſit, padewa ehdeenu, pariskoja gultinn.
"Man naw wairs firds," winisch mурgoja,
"weenu puſſi aifsweda tur ar bſelſzeta un otru
apraka kapā. Man naw wairs firds. Ugnis
nosiſkuse fruktis! Mai, sà dea!"

Un třeščajá naktí, kad wežá Putenene bij
nogahjuse uſ ſawu iſtabu apkoſt meitas behr-
nuſ. Zahnſteha iſtabá uotika brihuums.

Winch preezehlās gultā un skatijās plaschām
azīm.

Wisa istaba bij peepluhduse pilna saules gaia mas. Seltsa upes pluhda leelu seedainu pukku krasidõs un pa gludo uhdens spogulu brauna schurp balta laiwa sneega bastam buram. Uln no krasimales koseem bira laiwa fidrabaini seedi.

Laiwa pēeħħrās pēe krasia un no tās issħahpa
winaq Libbing.

Balts sudraba palags apnehma tās augumi, selt-seltanee mati pluhda spodraki par selta upes vilneem pār sudraba palagu. Waigi seedeja jaunibas krāhschnumā un no azim lija nebeidzīma laimes un mīlestības fājuhīma.

"Nahz," wina teiza, "nahz, es tew parahdischu muhsu mihlestibas koku."

Jahnits preezhłas un peekehräss Lihbinai pee
rokas, sawai jaunibas deenu Lihbinai, tikai wehl
mishlakai wehl staistakai, ta foreis.

Wini eekahpa baltajā laitwā un brauza pa
selta upi.

Bira aikal no lokeem fibrabaiai seedi. Bet
schad un tad us wehja spahrneem nolaidsas pee
wina kahjam pa leelam, smagant, smarschjo-
scham afins seedam.

"Lee atsido no muhsu mihlestibas koka," Lih-
bina sazija. "Wirsch naw wairs naw tahtu.
Neds tur, kur upe sagreeschas lihži, kur debejsta
mirds leelā saule un kur sahfas fidraba trepes
ui augšču."

Un winsch redseja leelo kōtu, kura galotne steepas lihdsi leelajai saulei, it kā pate saule buhlu schi koka wainags. Bet pats kūks bij no weenas weetas kā behrtin apbehrts leelajeem, sunagajeem asinsšarkana jeem seedeem.

Kad wini eebrauza lihdsi, winsch issahpa no laivas un peegahja pee leelā koka.

Winsch redseja diwus kēpā sawijuschos stumburus, kuri bij ihauguschi no diwām sirdim.

Kad winsch nometās senē un atspeedās prei koku jaknem.

„Atpuhtischos, esuu peekusis,” winsch teiza un usjmaidijsa sawai Lihbinai.

Un Lihbina nosehdās tam blakam, paehma wina galvu kleepi un jahka to pāijat un dseezdat. Un skaneja schi fidrabainā balss tik skaitis, tik maigi, ka wina ažis ajswehrās lehnām, lehnām...

Dīrā deenā Jahuittī atrada kapu kalnā pee Lihbinas kapa Galvu pēspeedis pee melnā krusta, rokas salizis us kruhtim un ar neaismirīstām laimes swaidu wisā sejā — tā winsch bij skojsis sawai mīhlestībai us muhschibū. —

Moranti pawedeeni.

(I) rakstneka pēstīmju grahītās.)

1.

Nesizat krihtoschām swaigsnem. Nesauzat tās par swaigsnem. Tās — sakarschās, sakujuschos almenū drumīlas, beiž zēla, beiž mehrka klikti devēju telpā. Nesauzat par mahfīlineekeem tos, kas īpojchi išchaujas kā leejma un nodseest melnā nakti. Zilwets ir mahfīlineeks waj nu weenmehr, waj neskad.

* *

Saka: Juhs, rakstneeki, sneedsat labas pamahzības, tehlojat skaitu dīshwi — tad esat paždi labi, dīshwojat paschi skaitu dīshwi par paraugu un usmudinajumu mums! — Kā tas ecpēhjams? Redsat: schi prijma atstaro septīnas frāhīas, iihrofas, skaitātās, kahdas glahstījis zilwēka skats. Un īomehr wina pate nāv wairaf, kā skaidrs, aussis kristala gabals. Par mums īpihd muhschibas jaule. Mehs — naibaga dīsejneeki! Nābaga neezigee kristali!

* *

Osrdeju: Schis rakstneeks peeder pee teem, kas sawus darbus ruhpigi pahrluhko, pahrlabo, nogludina. — Saku: Winsch peeder pee teem, kuru muhsu laikos wairaf, kā jebkad: pee rakstitejēm. Rakstneeka darbs dīsimst sajuhīsmā un sajuhīmas neakahrtojas. Kuri ir tas mahfīlineeks, kas sawu sajuhīmas radito darbu „īslabojis” ar logikas oļesti un salta prahita schērem? Jeb kur ir ta mahte, kas sawu kroplo hehnu pahrdjemdejuše wejeligaku un skaitāk?

* *

Bei tad: Kā wini rado sawus darbus, schē rakstneeki? Kas winīs tas dīreja un raditaja spehiks? Weeni sala: juhtas, otti: prahis. —

Abi — un wehl wairaf. Mahfīlas darbs ir kā juhtu audi prahita metōs, waj kā sajuhīmu busras pee prahita māsta instinktu laiā. Mahfīlis neezisks raditaja spehiks ir juhtu, sajuhīmu un prahita īmīisks waj alkīmisks saweenojums, kam tīkdauds formulu, zīk raditaju indiividu.

* *

Teizeenu: N. ir muhsu labakais stīhla mahfīlineeks, tikai par mās sajuhīmas wina darbōs; tēs lihdsinas dāhrgaņmercem, kas smalki slīhpēti, bet beiž dīshwibas fīltuma — man jāpahrlabojā: ... labakais stīhla amatneeks, waj, manis pehz — meistars. Kristalu slīhpēschana ir tehnika, mechanika, arods, kas prasa gaishu azu un weiklu roku. Stila mahfīlineekam jābūti arī sajuhīmas mahfīlineekam. Jeb waj kahds domā, ka stīhls ir skaitli išchuhīs sahbaks, ko usmauz dīshwa zilwēka kahjai? Nē — tas ir mahfīlas darba dīshwa, organiska dala. Nēvar buht skaita stīhla beiž skaitas sajuhīmas, beiž leelas idejas. Mahfīlas darbōs tikai fatura un iestīkmes (sajuhīmas un stīhla) sintese spehī doņezelu, skaitu tehlu.

* *

Laimigs tas zilwels, kas wareja ufrakstīt scho skaito dīejū! — Tā preezajās tee, kas redī skliksto nīrīdīšojo metalu, bet nesīn, zīkōs ugūnōs winsch pahrkaujets.

* *

Wezee mahzija: mahfīla ir rotakoschāns. Mehs, jaunee, sakam: mahfīla ir zihna us dīshwibū un nahvi. Zihna aiklahjas wīsa zilwēka buhīne sawā spehkā un nespēhī, sawā skaitumā un kroplibā. Mehs neaizinam skatīties, pehz pusdeenas garo garlaizību sawet. Mehs aiznam lihdsi zihnitees, lihdsi zeest un gawilet.

* *

Laiweeschu rakstneeka atteeziba pret tautu weenmehr ir ceprēkshnosakama un diwejada. Waj nu winsch pēeleen tautai tik tuvu, ka pilnīgi pasuhī, samulst un nododas tautas durwju klinku un wezu laħdu kultam, — jeb waj winsch aiklikst pāwišam projam us seemeleemi waj deewideem un sevi duhšchinadams spātajū pahr plezu atpākal us to pusi, kur domajās tautu. Wiašč ir waj nu tautas wehrgs, waj cēnādneeks, bet ne prāweetis. Winam ir waj nu glāmī, waj laħsti, bet ne sauzeja balss. Bet sauzeja balss kur pēeskāras, tur no klinkim werd dīshwa uhdens awoti.

* *

Nefkumsti par to, kā tik daudzi nahk pehz tas vāni bagatibam. Nebaidees, ka tu wareju paslīst tukši un nabags. Juliā, tad leepas seedī, miljons bijchu īdeenas nahk un suhz medu no winas seedeem. Svehiitās laupitajas! No winām tas, ka rudeni leepa miljonu breedusku, spahrnotu jehlu īsēhī ar wiheem tshetrem wejeeem.

Andrejs Upīts.